

שיעור כללי

בענין הידור מצווה אם הוא דאורייתא או דרבנן והלכות המסתעפות (ט):

נעסוק היום בעז"ה בסוגיית הגמ' המופיעה בדף ט: בענין הידור מצווה ונדון אם הוא דאורייתא או דרבנן ונעיין בהלכות רבות הקשורות לענין הידור מצווה.

סוגייתנו

- ראה גמ' ט. למטה 'וכן אמר רב אסי א"ר זירא אמר רב הונא במצווה עד שלישי' עד ט: במשנה.
  - וראה מה שכתב רבנו חננאל לענין דינא.
  - והשווה לדברי הרא"ש סימן ז' ופולפולא חריפתא (אות ק).
  - וראה מה שכתב ברי"ף סוכה טז. מדפי הרי"ף ור"ן שם.
  - וראה ים של שלמה ב"ק סימן כד'.

סוגיות נוספות

- מקור הדין נמצא בברייתא בשבת קלג: וראה נוסח הדברים במכילתא.
- ראה סוגיית הגמ' גיטין כ. וגיטין נד. בענין כתיבת ס"ת.
- ראה גמ' סוכה יא. ודברי הריטב"א שם.
- וראה משנה סוכה כט: ומחלוקת רש"י ותוס' שם.
  - וראה כפות תמרים וחתם סופר שם.

דברי הפוסקים

- ראה ספר אורים גדולים לימוד יט.
- וראה ריטב"א ראש השנה טז.
- וראה פרי מגדים פתיחה כוללת אותיות כ-כא.

רי"ף מסכת סוכה דף טז עמוד א

גרסי' בפרק ארבעה אבות נזיקין [בבא - קמא ט' ע"ב] א"ר זירא ולהידור מצווה עד שלישי במצווה במערבא משמיה דר' זירא אמרי עד שלישי משלו מכאן ואילך משל הקדוש ברוך הוא

הר"ן על הרי"ף מסכת סוכה דף טז עמוד א

והתם אבעיא לן שלישי מלבר או שלישי מלגיו והרב אלפסי ז"ל מסתם לה סתומי כי היכי דננקוט לחומרא שלישי מלבר דהכי ודאי טפי עדיף:

ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק א

ומסיק, שלישי מלגיו, או שלישי מלבר, תיקו. וכתב הרא"ש (שם) שלישי מלגיו, כיון דלא נפשטה הבעיא. ותימא, מאחר שהוא ספיקא דאורייתא אזלינן לחומרא. ואפשר שהוא סבר דאין זה דאורייתא. מאחר שאינו מצות עשה, רק מצווה בעלמא להדר המצוה. ומ"מ נ"ל לחומרא, בפרט שהרי"ף לא הביא הבעיא. וכתב סתם עד שלישי, משמע לחומרא. וכן פ' לשם בהדיא ר' (ניסן) [נסים] ודוקא גבי אתרוג. שנאמר פרי עץ הדר, א"כ לא נקרא הדור בשיעור הגרוע, אף שיוצא בו. אבל גבי שופר ודכוותיה אף כשיעור הגרוע שאין למטה ממנו. אין צריך להוסיף שלישי. ומ"מ טוב להדר אחר נאה, משום אלי ואנוהו. כדאיתא בברייתא. וכל אחד לפי נדבת ידו.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלג עמוד ב

דתניא: זה אלי, ואנוהו - התנאה לפניו במצות; עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה, בקולמוס נאה, בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין. אבא שאול אומר: ואנוהו - הוי דומה לו: מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום.

מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה ג

ואנוהו, ר' ישמעאל אומר וכי אפשר לבשר ודם להננות לקונו אלא אנוהו לו במצות אעשה לפניו לולב נאה סוכה נאה ציצית נאה תפלה נאה. אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא רחום וחנון אף אתה רחום וחנון. ר' יוסי הגלילי אומר נינו ושבחו להב"ה בפני כל אומות העולם. ר' יוסי בן דורמסקית אומר אעשה לפניו בית מקדש נאה אין נאה אלא בית המקדש שנא' ואת נווה השמו (תלים/תהלים/ עט ז) ואומ' חזה ציון קרית מועדינו עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן (ישעיה לג כ). ר' עקיבא אומר אדבר בנאותיו ובשבחיו של מי שאמר והיה העולם בפני

כל אומות העולם שהרי אומות העולם שואלין את ישראל לומר מה דודך מדוד שככה השבעתנו (שה"ש = שיר השירים = ה ט) ... וחכמים אומ' אלונו עד שאבוא עמו לבית מקדשו. משל למלך שהלך בנו למדינת הים ויצא אחריו ועמד עליו הלך למדינה אחרת ויצא אחריו ועמד עליו כך ישראל כשירדו למצרים ירדה שכניה עמהם שנ' אנכי ארד עמך מצרימה (ברא' מו ד), עלו עלת שכניה עמהם שנ' ואנכי אעלך גם עלה וגו' (שם /בראשית מו ד/), ירדו לים שכניה עמהם שנ' ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל (שמות יד יט), יצאו למדבר שכניה עמהם שנ' וה' הולך לפניהם יומם (שם /שמות/ יג כא) עד שאבוא עמו לבית מקדשו וכה"א כמעט שעברתי מהם וגו' (שה"ש = שיר השירים = ג ד):

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף כ עמוד א

אמר רב חסדא: גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה, באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן; דתניא: הרי שהיה צריך לכתוב את השם, ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת, מעביר עליו קולמוס ומקדשו, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים: אין השם מן המובחר. אמר רב אחא בר יעקב: דילמא לא היא, עד כאן לא קאמרי רבנן התם - דבעינא זה אלי ואנוהו וליכא, אבל הכא לא.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נד עמוד ב

ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה: ספר תורה שכתבתי לפלוני, אזכרות שלו לא כתבתים לשמן, אמר ליה: ספר תורה ביד מי? אמר ליה: ביד לוקח, אמר ליה: נאמן אתה להפסיד שכרך, ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה. אמר ליה רבי ירמיה: נהי דהפסיד שכר אזכרות, שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד? אמר ליה: אין, שכל ספר תורה שאין אזכרות שלו כתובות לשמן - אינו שוה כלום. וליעבר עלייהו קולמוס וליקדשיה! כמאן? נימא דלא כרבי יהודה! דתנן: הרי שהיה צריך לכתוב את השם, ונתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת - מעביר עליו קולמוס ומקדשו, דברי רבי יהודה; וחכמים אומרים: אין השם מן המובחר! אפילו תימא רבי יהודה, עד כאן לא קאמר רבי יהודה - אלא בחדא אזכרה, אבל דכולי ספר תורה לא, משום דמיחזי כמנומר.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף יא עמוד ב

ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא: לולב, בין אגוד בין שאינו אגוד כשר. רבי יהודה אומר: אגוד כשר, שאינו אגוד - פסול. מאי טעמא דרבי יהודה? יליף לקיחה לקיחה מאגודת אזוב, כתיב התם ולקחתם אגדת אזוב, וכתיב הכא ולקחתם לכם ביום הראשון, מה להלן באגודה - אף כאן נמי באגודה. ורבנן: לקיחה מלקיחה לא ילפינן. כמאן אזלא הא דתניא: לולב מצוה לאוגדו, ואם לא אגדו - כשר. אי רבי יהודה - כי לא אגדו אמאי כשר? אי רבנן - אמאי מצוה? - לעולם רבנן היא, ומשום שנאמר זה אלי ואנוהו - התנאה לפניו במצות.

חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף יא עמוד ב

ואי רבנן מאי מצוה. פיי דליכא למימר דמצוה לאוגדו לכתחילה מן התורה אלא דיעבד אם לא אגדו כשר, דהא כל בדאורייתא לא שאני לה בין לכתחילה בין בדיעבד.

ופרקין דהיינו מצוה מדרבנן משום שנאמר זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כט עמוד ב

משנה. לולב הגזול והיבש - פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת - פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו - פסול. נפרדו עליו - כשר, רבי יהודה אומר: יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברחל כשירות. לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו - כשר.

רש"י מסכת סוכה דף כט עמוד ב

לולב - כף של תמרים, והדר תני הלם וערצה צאפי נפשיהו. גזול - פסול, ולקחתם לכם כתיב, משלכם. יבש - דבעינן מורה מהולדת, דכתיב (שמות טו) ואנוהו.

תוספות מסכת סוכה דף כט עמוד ב

לולב יבש פסול - ומפרש בגמרא משום לאיתקש לולב לאתרוג דכתיב ציה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב (שמות טו) זה אלי ואנוהו דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל כהכי כדמוכח פ"ק (לעיל דף יא): דאמרי רבנן לולב מורה לאוגדו משום שנא' זה אלי ואנוהו לא אגדו כשר.

כפות תמרים מסכת סוכה דף כט עמוד ב

תוספות ד"ה לולב יבש פסול ומפרש בגמרא כו' ולא כמו שפיי הקו' כו' לעיל רמזתי תי' לקו' זו דודאי רש"י לא נעלם ממנו מ"ש בגמרא דאתקש לולב לאתרוג אלא דס"ל לרש"י דמכח דכתיב ואנוהו עבדינן הך הקישא אף על גב דלא מוכח כולי האי דקרא כתיב פרי עץ הדר כפות תמרים וכיון דכתיב בלא וי"ו הו"א דאפסקיה קרא ולא בעי הדר בכפות תמרים ומכח דזה אלי ואנוהו דרש"י הקישא להדר ומה שהפסיק כפות תמרים בלא וי"ו לרמוז מ"ש לקמן (דף לג ע"ב) לאשמועינן דאתרוג אינו נאגד עם הלולב ומכח זה אלי ואנוהו לחוד לא סגי לפסול יבש כמ"ש התוס' לכך מפקי לה מהקישא דאתרוג דכתיב ביה הדר:

ומ"ש התוס' דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מפסיל בהכי כו' האי לישנא דאמרו כדמוכח קשה דהדבר הוא מפורש שאמרו לא אגדו כשר י"ל דהתוס' הרגישו בחולשת ראייתם דאפשר לומר דמ"ש ואנוהו התנאה לפניו במצות יש דברים שהם לכתחלה כגון אגד ויש דברים שיהיו לעיכובא כגון לולב היבש פסול והכתוב מסרו לחכמים לפרש איזה הידור הוא לכתחלה ואיזה הידור הוא לעיכובא לכן לא החליטו הקו' אלא אמרו כדמוכח בפ"ק כו' ומתוך זה עלה בידינו תירוץ ב' לרש"י דרש"י ס"ל דיש דברים שהם לעיכובא ויש דברים שהם לכתחלה.

ולפע"ד החילוק מבואר די"ל דהמצוה עצמה צריכה הידור הן בדי' מיני' הן בכתובת השם הקדוש ובכל המצות ומעכב נמי אבל מי שכבר קנה די' מינים כולם מהודרי' בעצמותן אין עיכוב שיהדרהו מבחוץ לאגדו בגמוני' של זהב או לאגדו כלל כמו שמביאי קרבן יביא מובחר שבבמותיו ואפי' שחט כחושה מצוה אפי' בשבת להביא אחרת שמינה משום הידור מצוה כמבואר במס' מנחות פי' ר' ישמעאל ע"ש ומי"מ אינו מעכב לחפות קרני השור בזהב כמו שעשו מביאי בכורי' להידור מצוה וה"נ דכוותי'.

אורים גדולים לימוד י"ט

בענין זה א-לי ואנוהו אי הוי מצוה או לעיכובא

העברת קולמוס משום דהוי כמנומר, ואי הוי כמנומר היכא איחמר לפסולא אלא ודאי משום זה אלי ואנוהו והא ודאי אמרוהו לעכובא, ודכותא חזינא גבי מאי דאמרן (מנחות דף לא:): קרע הבגד בתוך שלש לא יתפור דכתב הרב הנמוקי יוסף דטעמא משום ואנוהו, גם גבי ס"מ שיש בו ארבע טעיות בכל דף ודף דאמרין יגנו כתב הנמק"י משום שאם יתקן הוי כמנומר ופסול דאין בו ואנוהו, א"כ הדרן למאי דהוינא מעיקרא מאחר דמאמר אחד נכללו היכי נימא זימנין הכי זימנין הכי, ואולי דאע"ג דכולם נפקי מאנוהו נמסר הדבר לחכמים מיניהו לפיסולא ומיניהו למצוה מן המוצחר.

ואשר אחזה לי הוא דמאנוהו אית לן אחנאה לפניו צממות ולמצוה איחמר ודאי ולא לעכובא דאם אין כאן נוי לא מעכבא, אמנם מינה שמעינן שפיר דאם אין בה נוי ולא עוד אלא דאדרבא נוטה הדבר ללד אחרון לגנאי ודאי דפסול', דמאחר דנצטונו התנאה לפניו צממות די לן לומר דהואיל ומשום נוי אחינא עלה לא מעכבא הא ודאי דון מינה דאי נוטה לגנאי כההיא דמנומר וקרע וכיוצא דפסול, אמנם כל הני דחני צברייתא הנוכרת קלף נאה וכו' ואפי' כתיבה לשמה לא מעכבא.

אכתי פש גבן דכתיבת ס"מ לשמו דכללה התנא צהדי הנך לא דמי להני פרטי דחשיב, דבכל הנהו הנוי ניכר ונראה לעין הוא כמו דיו נאה קלף נאה ושיראין נאים, גם מאמר קולמוס נאה הכונה הוא בתיקון הקולמוס שיהיה מחוכו נאה שבהיות חתוך הקולמוס נאה ויפה צענינו ניכר נוי בכתיבה במשך האות באופן דבכולהו ניכר נוי ע"ג הס"מ, אמנם כתוב ס"מ לשמו אינו ניכר נוי עליו כי נוי זה הוא בכח ולא בפועל, ואולי חלוקה זאת לא איצטריכא לגבי נוי כי אם התנא כללא בהנהו דהוי למצו' להודיענו דכתיבת הס"מ עלמנו לשמו הוא דומיא [דהנהו] דנאמרו למצוה ולא לעכובא לאפוקי מאן דסבר דמעכב.

למוד י"ט גרסינן צפ' ר"א דמילה (שבת קלג:): תנא זה אלי ואנוהו כתוב ס"מ לשמו צדיו נאה בקולמוס נאה בקלף נאה וכורכו בשיראין נאין, כיוצא בזה מצינו לרבנן דס"ל דלולב אין צריך אגד אפי' הכי אמרו דמצוה לאוגדו משום זה אלי ואנוהו (סוכה לג:), מהני משמע שפיר דמאי דאחינ' עלה משום זה אלי ואנוהו למצוה ולא לעכובא, ואילו בגיטין פ"ב (דף כ.) אמרו אמר רב חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת ר"י ורבנן, דתינא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יאודה וטעה ולא הטיל בו דלי"ת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יאודה וח"א אין השם מן המוצחר, אמר רב אחא בר יעקב דילמא לא היא ע"כ לא קאמרי רבנן התם דבעינן זה אלי ואנוהו וליכא, והא הכא דמילתא דרבנן הוא לעכובא והכי קי"ל א"כ צריך תלמוד דמאחר דמשום חדא שמא אחינ' עלה היכי נימא ציה זימנין למצוה זימנין לעכובא.

איברא דאי מהא דפ"ב דגיטין לא איריא דמצינא למימר דבהא הוא דפליגי אמוראי דרב חסדא סבר דטעמא דרבנן הוא לעכובא משום דאית להו דהעברת קולמוס לא הוי כתב, אמנם ר' אחא בר יעקב אמר דילמא טעמא דרבנן לאו משום דסברי דלא הוי כתב והוא לעכובא אלא טעמייהו הוא משום זה אלי והוא משום מצוה מן המוצחר ולעולם העברת קולמוס בגט כשר דלכ"ע הוי כתב, ואנן אית לן כר' חסדא דטעמייהו דרבנן הוי משום שאינו כתב ומעכבא, ומאי דאמרו רבנן אין השם מן המוצחר פירשו צירושלמי (שבת פ"ב ה"ה) דבשיטתיה דר' יאודה השיבוה וכל זה פשוט באופן דמהא לא איריא.

אמנם שם לקמן דף נ"ד (עמוד ב') אמרו דאפי' ר' יאודה דסבר דהעברת קולמוס הוי כתב מודה שאם כתב כל הזכרות הס"מ שלא לשמו דלא מהני בהו

והא דקאמר אמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות זכרונות ושופרות, משום דאע"ג דפסוקי מלכיות זכרונות ושופרות אינם מן התורה אלא מדרבנן כדפרישנא, מ"מ ממה שאמרה [תורה] זכרון תרועה יש ללמוד שראוי להזכיר פסוקי תרועה ופסוקי זכרון, ומלכיות נפקא לן כמו שדרשו רז"ל מסיפרי מפסוק והיה לכם לזכרון לפני אלהיכם אני ה' אלהיכם שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם אלא זה בנה אב בכל מקום שאתה אומר זכרונות אתה סומך לו מלכיות (ע"י לקמן ל"ב א'), ומהכא סמכו רבנן לתקוני הני פסוקי דתקיעתא, ומשום הכי קתני ר"ע שאמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני מלכיות זכרונות וכי' שכל מה שיש לו אסמכתא מן הפסוק העיר הקדוש ברוך הוא שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים, וזה דבר ברור ואמת, ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכונת התורה לכך, ח"ו ישתקע הדבר ולא יאמר שזו דעת מינות הוא, אבל התורה (העידה) [העירה] בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעו [לחכמים] אם ירצו כמו שנאמר ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך, ולפיכך תמצא החכמים נותנין בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמוזה בתורה שבכתב שהיא תמימה וח"ו שהיא חסירה כלום.

פרי מגדים אורח חיים פתיחה כוללת חלק א

כ. המדרגה ומעלה החמישית היא כל מה שגזרו חז"ל ואין מן התורה, הן במניעה מה שגזרו, הן בצווי לעשות מדבריהם. במניעה כל הסייגים וגדרים לתורה כמו בשר חיה ועוף בחלב, ושניות מדברי סופרים וכדומה הרבה, והן בצווי כמו מקרא מגילה ומשלוח מנות ונר חנוכה, ואמנם יש מהן דאסמכוהו אקרא כמאמרם ז"ל מדרבנן וקרא אסמכתא "בעלמא".

וראוי שתדע שיש ב' מיני אסמכתות אסמכתא חשובה ויש לה כעין רמז בתורה שבכתב כמו נטילת ידים לחולין מקרא [ויקרא יא, יא] וידיו לא שטף במים בחולין ק"ו א'. ובברכות סוף פרק אלו דברים [נג, ב] והתקדשתם [שם כ, ז] אלו מים ראשונים זהו אסמכתא "בעלמא" שאין רמז בקרא לזה. ועיין בתורת הבית הארוך קכ"ו ב' [ריש בית שישין] ובדק הבית שם, ב' אסמכתות. ומשמע אסמכתא חשובה שיש לה כעין רמז בקרא הוה בדין תורה ממש, ולא נפלאות ולא רחוקה היא לומר כן, כי בכל מילי דרבנן דין תורה הן מלא תסור ועל פי התורה אשר יורוך, אלא דאתני בכמה דברים דלא ללקות על דבריהם מלקות דין תורה כי אם מכות מרדות, והקילו בספיקו כמו שיראה הרואה [ספר המצוות] בשרש הא' במגילת אסתר, וכבוד הבריות דוחה ללא שלהן, הא כל היכא דאסמכוהו אקרא באסמכתא חשובה דעתם להיות ממש כדין תורה, ולא מקילין בספיקו וגוזרין גזירה לגזירה באפשר וכדומה. ועם זה יתישב מה שאמרו [בפרק ב' דידים משנה ד] ספק ידיים לטהר, למה התנו כן הא כל ספק דרבנן לקולא עיין תוספות יום טוב שם. ולמה שכתבתי אתי שפיר דאסמכוהו אקרא, אפילו הכי הקילו בפירוש ביה, ועיין מה שכתבתי בפריי לאו"ח סימן ק"ס במ"א אות י"ג יע"ש.

ויש לי העני כמה מקומות מראים ראייה לזה, ויש ההיפוך, אביא מה שאני יודע. המקום הא' גיטין נ"ט ב' מפני דרכי שלום, דאורייתא הוא וקדשתו, אף על גב דאסמכתא הוא קורא דין תורה, ועיין מה שכתבתי בפריי או"ח סימן קל"ה במ"א אות כ' ובסימן ר"א במ"א אות ד' יע"ש.

המקום הב' ריש ביצה [ג, ב] דלא פריך [לרב נחמן] אמאי ספק נולדה ביום טוב אסורה הא ספק דרבנן לקולא, די"ל מוקצה אסמכוהו אקרא [שם ב, ב] לא מקילין בספיקא עיין מהרש"א ז"ל שם [ד"ה גמ' אלא] ועיין בפוסקים שם.

השלישי בטור או"ח [סימן] ר"ח ור"ט לכאורה סותר, ובסימן ר"ט כתב [הטור] דברכה מעין שלש אם ספק, חוזר ומברך דאסמיכהו אקרא, היינו אסמכתא חשובה הוה בדין תורה, משא"כ להר"מ [כלי המקדש ד, א - ב] דסובר [על מה דאיתא] בגיטין [נט, ב] כהן קורא ראשון דין תורה ממש, וקדשתו לאו אסמכתא, משום הכי פסק [פרק ח מהלכות ברכות הלכה יב] ברכה מעין שלש אין חוזר דאסמכתא לאו דין תורה הוה, וכפי הנראה במחלוקת שנויה וכדאמרן, ועיין או"ח [סימן] קל"ה ובב"י שם ובסימן ר"א במ"א אות ד' והבן.

הרביעי בלבוש או"ח סימן קפ"ד סעיף (ז') [ו] דמשום הכי אכל כזית, מוציא בברכת המזון למי שאכל כדי שביעה, אף שזה דרבנן וזה דין תורה הואיל דאסמכוהו אקרא [דברים ח, י] ואכלת בכזית, ובסימן קצ"ז סעיף ד' כתב טעם אחר, ועיין מ"א [סימן] קצ"ז אות י"א ופריי שם, באופן שמסכים לכאורה דכל דאסמיכהו אקרא הוה בדין תורה לכמה דברים.

החמישי בעבודה זרה דף כ"ב א' בתוספות ד"ה ותיפוק, לענין חול המועד אי דרבנן או דין תורה מאסמכתא יע"ש בזה. המקום השישי פרק שמיני דסוטה [מז, א] ובר"מ פרק ז' מהלכות מלכים חלוצה חוזר מעורכי מלחמה, ואשה גרושה לרבות חלוצה [יבמות כד, א] אסמכתא בדין תורה, עיין תוספות יום טוב שם [משנה ג, ה]. ומיהו לא לכל מילי הוה בדין תורה ממש, שאין לוקין עליה מן התורה, ועיין מכות ריש אלו [הן] הלוקין, יבמות כ"ד א' רש"י [ד"ה מדרבנן] לא גזר לאפוקי [מספק], י"ל כן, ועיין רמב"ן יבמות [שם ד"ה הא דאמרין] ואי"ה יבואר. כא. ואמנם ב' מקומות יש סותרין לזה. א, כתובות כ"ח ב' תחומין דרבנן נאמן לומר בגדול שראה בעוזו קטן עד כאן היינו באים בשבת, משמע דהקילו משום ספק דרבנן בזה.

והמקום השני שבת ל"ד א' ספק עירוב כשר דספק דרבנן לקולא אף דאסמכוהו אקרא [שמות טז, כט] אל יצא ממקומו, אלפים אמה, [עירובין נא, א] אפילו הכי מקילין בספק, ומהא דעירובין י"ל דסיים שם [נח, ב] שלא אמרו הדבר להחמיר אלא לקולא, כמו בטהרת ידיים דאמרו בפירוש כן [ידיים פ"ב משנה ד], וכן כתב הר"מ ז"ל פרק כ"ח משבת הלכה י"ט, אבל משבת ל"ד [ע"א] דאמרו ספק דרבנן לקולא משמע ככל ספק דרבנן וצ"ע.

שו"ת דבר אברהם חלק ב סימן כה

ותמיה לי ברש"י ב"ק [דף ט' ע"ב] שב' ז"ל בהידור מצוה עד שליש כו' דתניא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לך ס"ת נאה לולב נאה טלית נאה ציצית נאה עכ"ל, דמאי שייך הידור בטלית אטו הטלית היא המצוה והרי רק הציצית הם המצוה, ובאמת בברייתא דשבת לא תנין טלית נאה אלא ציצית נאה. ואפשר דדמי לכורכו בשיראין נאין דס"ת. אמנם במכילתא (פ' בשלח) שהוא מקור המאמר לא נאמר אלא לולב נאה סוכה נאה ציצית נאה תפלה נאה אבל סיומא דכורכו בשיראין נאין ליתא, וכ"ה בירושלמי (פאה פ"א ה"א), אך במס' סופרים (פ"ג הי"ג) גרסינן גם לזה